

การศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ
Quality of life in school of secondary education students
in Rajaprajanugroh schools in central region under Special
Education Bureau

อังคณา ทับลอม

Angkana Tublom

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๗ จังหวัดเพชรบุรี

Rajaprajanugroh 47 School, Phetchaburi Province

Email: cooice1989@gmail.com

Retrieved JULY 27, 2023; Revised AUGUST 23, 2023; Accepted AUGUST 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อระบุระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง (2) เพื่อพรรณนาบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง (3) เพื่อพรรณนาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง โดยจำแนกตามเพศ ระดับผลการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม) สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ศึกษาในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าเอฟ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะของนักเรียนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ไม่

แตกต่างกัน และ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่ ; คุณภาพชีวิต คุณลักษณะของนักเรียน

Abstract

The purposes of this study were (1) to identify the quality of life in the secondary school students in the Rajaprajanukroh schools in the Central region. (2) to describe the roles and duties of schools improving the quality of life in schools for secondary school students in the Rajaprajanukroh schools in the Central region. (3) to describe the relationship between the roles and duties of the school improving quality of life in the Rajaprajanukroh schools in the Central region, classified by gender, grade level (cumulative GPA), marital status of parents, and the relationship between students and parents. This study is quantitative research. 338 students in semester 2, academic year 2022, selected by using a simple random sampling method. The research tool was a quality education questionnaire school life of high school students in the Rajaprajanukroh schools in the Central region under the Special Education bureau. Analyzed by using percentages, mean, standard deviation, f-value statistics, correlation coefficient analysis, one-way analysis of variance and individual testing This study results that (1) the differences students characteristics of quality of life but indifferent in quality of life and (2) the relationship between roles and duties of school in improving the quality of life in the school of secondary school students as a whole had a moderate positive relationship statistically significant (3) The relationship between the roles and duties of the school in improving the quality of life and the quality of life in school of students. Overall, there was a moderate positive relationship. Statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: quality of life; role and mission; student attributes

บทนำ

การดำเนินชีวิตในสังคมไม่ว่าจะยุคสมัยใดมนุษย์ต่างต้องการคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพราะมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า

เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ พื้นฟูใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เนื่องจากคนเป็นเป้าหมาย สุดท้ายที่ได้จะรับทั้งประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในทุกมิติให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความรู้ และทักษะความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 : 1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่การเป็นสังคมสูงวัย ยังคงมีปัญหทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย เนื่องจากปัจจัยหลักๆ ได้แก่ ประชากรวัยเด็กของไทยมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว มีพัฒนาการไม่สมวัยและการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญพันธุ์รวมลดลง ในช่วงปี 2556-2561 จาก 1.61 เป็น 1.51 คน (สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับเดือนมกราคม), 2564 : น. 1) ปัจจุบันร้อยละ 30 ของแรงงานไทยเป็นแรงงานกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และในอีกประมาณ 5 ปีข้างหน้าจะมีกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่จะจบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น โดยจะทำให้กลุ่มเจนเอเรชั่นวายมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 40 ของตลาดแรงงานไทย จะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตของประชากรเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้นมีสาเหตุมาจากคน การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีนั้นจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชน โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้คนมีศักยภาพสูงสุดคือการศึกษา การที่คนจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับการได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพของคน ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ” กล่าวคือ ประชากรที่มีความรู้ความสามารถจะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2558 : น. 4-5)

ดังนั้นคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะให้ความสำคัญในดูแลคุณภาพชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน 4) ด้านวิชาการ 5) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 6) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ความรู้ ความสามารถและสติปัญญาของตนในการพัฒนาประเทศ และเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตบุคคลและสังคมให้มีคุณภาพ มีความเจริญงอกงาม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ การที่จะพัฒนาคนให้มี

ประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีหน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ ในสังคมเข้ามาดูแลรับผิดชอบ และสถาบันที่มีความสำคัญทางการศึกษาสถาบันหนึ่งคือโรงเรียน โรงเรียนเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่กับวัยเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพและความความสามารถของผู้เรียน ทำให้โรงเรียนต้องมีการจัดบริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ความต้องการพื้นฐานของเด็กในวัยเรียนประกอบด้วย ความต้องการในด้านพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่ในการ

ดูแลให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมพัฒนาการ โรงเรียนต้องส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์และการออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต และต้องจัดการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เป็นช่วงต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายๆ ด้านพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านในเวลาพร้อมๆ กัน ถ้าเด็กสามารถปรับตัวได้สำเร็จก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี มีความทักษะ ความรู้ ความสามารถ และความพร้อมในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไป (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553 : น. 2-6)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีจำนวน 51 แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งผู้เรียนจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เป็นช่วงต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายๆ ด้านพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านในเวลาพร้อมๆ กัน สาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกะกะเกราะ คึกคะนองของเด็ก และเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดพลาดของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ครู เพื่อน หรือแม้กระทั่งสังคม ดังนั้นวัยเด็กและเยาวชนของชาติจึงเป็นกลุ่มที่สังคมต้องให้การดูแล เอาใจใส่มากเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเจริญเติบโตไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม สามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศได้ในอนาคต

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำข้อมูลคุณภาพชีวิตนักเรียนนำมาวางแผนส่งเสริม และปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน และนำมาเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมและบริการต่างๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพและเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทหน้าที่ หมายถึง โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย 2) ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ 3) ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม และ 4) ส่งเสริมทางสติปัญญา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยของการศึกษาเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมของมนุษย์ ตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในสังคม โดยตอบสนองสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเพียงพอ จนก่อให้เกิดความสุขตลอดจนการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลที่มีความผูกพันกับขนาดของครอบครัว ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย อายุของหัวหน้าครอบครัวและจำนวนแรงงานในครัวเรือน นอกจากนี้มีความผูกพันกับตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ ทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รวมทั้งความสุขใจทางด้านจิตใจอีกด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต คือ ทฤษฎีความต้องการพื้นฐาน ของ มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และได้นำความต้องการเหล่านั้นมาจัดเรียงเป็นลำดับขั้นต่ำสุดไปสู่สูงสุดทั้งหมด 7 ขั้น แต่เมื่อก้าวโดยทั่ว ๆ ไปจะกล่าวเพียง 5 ขั้นเท่านั้น มาสโลว์ได้อธิบายถึง ลักษณะความต้องการในแต่ละขั้นได้ดังนี้ (พรพรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2551 : น. 150)

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้นอันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อนหลับนอน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้ต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจก่อนความต้องการในระดับสูง

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากความต้องการในระดับที่ 1 ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว และมีความรู้สึกอิสระไม่ต้องเป็นห่วงกังวลกับความ ต้องการทางด้านร่างกายอีกต่อไป ความต้องการ ความปลอดภัยจึงเกิดขึ้นความต้องการนี้จะเห็นได้ชัดในเด็กเล็ก ซึ่งต้องการความอบอุ่นปลอดภัยจากพ่อแม่

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Social Need) เป็นความต้องการที่จะมีความรัก ความผูกพันกับผู้อื่น เช่น ความรักจากเพื่อน เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว หรือ คนรัก เป็นต้น

4. ความต้องการความภูมิใจในตนเอง (Esteem Needs) ไม่ว่าจะเป็นเกียรติยศ ชื่อเสียง และตำแหน่งหน้าที่ เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่า ตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศและมีศักดิ์ศรีด้วย

5. ความต้องการความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Self-Actualization Needs) ไม่ว่าจะเป็น สมหวัง ความสำเร็จในชีวิตได้ด้วยตนเอง เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่าตนเองมีประโยชน์ มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้มีเกียรติยศและมีศักดิ์ศรีด้วย

คุณลักษณะของนักเรียน หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ศึกษาในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ เพศ ระดับผลการเรียน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

เพศ หมายถึง เพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ระดับผลการเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-2.00 ระหว่าง 2.01 – 3.00 และระหว่าง 3.01 – 4.00

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง นักเรียนได้รับความห่วงใยจากคนในครอบครัว นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง คนในครอบครัวของนักเรียนมีโอกาสไปเที่ยวพักผ่อน หย่อนใจร่วมกัน และนักเรียนและสมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่สังเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้เรียน ในโรงเรียนตามแนวคิดของจุฬารัตน์ สุนทรวาท (2550 : น. 4) และกระทรวงศึกษาธิการ (2558 : น. 14-20) นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังรูปที่ 1 ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ระดับผลการเรียน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 12 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 25 ข้อ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert's Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์หาความถี่และร้อยละ
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะของนักเรียน บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. หาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ระดับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง	ระดับความคิดเห็น		ระดับบทบาทหน้าที่
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
1. การส่งเสริมพัฒนาการทางกาย	3.74	0.74	มาก
2. การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์	3.66	0.76	มาก

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม	3.81	0.69	มาก
4. การส่งเสริมทางสติปัญญา	3.98	0.60	มาก
สรุปภาพรวม	3.80	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมทางสติปัญญา ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.69) การส่งเสริมพัฒนาการทางกาย ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.74) และการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

2. ระดับการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

ระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็น		ระดับ บทบาท หน้าที่
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	
1. ด้านร่างกาย	3.84	0.63	มาก
2. ด้านอารมณ์และจิตใจ	3.91	0.63	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	3.59	0.73	มาก
4. ด้านวิชาการ	3.56	0.72	มาก
5. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.68	0.52	มาก
6. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.75	0.61	มาก
สรุปภาพรวม	3.72	0.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอารมณ์และจิตใจ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.69) ด้านสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.61) ด้านสัมพันธภาพ

ระหว่างนักเรียนกับครู ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.52) ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.73) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ควรให้ความสำคัญการปรับปรุงบทบาทในการพัฒนาการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยการส่งเสริมการส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านอารมณ์อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมการฝึกสมาธิ กิจกรรมการสวดมนต์เช้า-เย็น รวมทั้งมีการจัดการเรียนรู้โดยการสอดแทรกเนื้อหาสาระพื้นฐานความเป็นพลเมือง และควรมีการส่งเสริมทางสติปัญญาให้กับผู้เรียนโดยจัดหลักสูตรวิชาที่สนองความแตกต่างและหลากหลายของนักเรียนให้มากขึ้น

ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ย น้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารและครูของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโดยให้นักเรียนได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาในโรงเรียน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิแล้วทำให้นักเรียนสบายกาย วาจา ใจมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งาน และครูควรมีการปรับปรุงตนเองในการพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ รวมทั้งให้คำชมเชยและกำลังใจนักเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีที่ปรึกษาในเวลาไม่สบายใจหรือมีความทุกข์

จากผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกับด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์ น้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญในการพัฒนานักเรียนในการด้านวิชาการ เช่น การส่งเสริมวิชาการเพื่อให้นักเรียนมีทักษะของการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ต่อยอดองค์ความรู้ให้กับตนเอง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ในอนาคตระยะยาวด้านวิชาการ

จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับระดับการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเครือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เขตภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูควรได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับเดือนมกราคม. (2564). ปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย : หน้า 1.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2558). *รากฐานของการพัฒนาคุณภาพของคน* : หน้า 4-5.
- ดวงกมล สินเพ็ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* : กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. (1991) จำกัด.
- พรธนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2551). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬารัตน์ สุนทรวิภาต. (2550). *การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน*. ปรินซ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมพล มีชัย, วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย, เนตรชนก สุนาสวน , นวลใย นิลบรรพ์. (2565). *การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาหัวข้อพิเศษด้านนวัตกรรมจัดการศึกษา โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบผสมผสาน*. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 4(2), 13-26.
- ชนิกานต์ ยงค์สุรี, วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย, ทนง ทองภูเบศร์. (2566). *เทคโนโลยีนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน*. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(1), 223-234.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3): pp. 607-610.